

Skarga do RPO w sprawie rozporządzenia episkopatu

6 listopada 2008

Warszawa, 03.11.2008.

Janusz Kochanowski

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie,

W dniu 27.09.2008 Konferencja Episkopatu Polski, na 345 zebraniu plenarnym, uchwaliła zasady postępowania w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła rzymskokatolickiego. Jest to, według KEP, dostosowanie instrukcji Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych 10279/2006 z dnia 13.03.2006 do polskich realiów.

Uważamy, że zasady uchwalone przez KEP, w ogromnym stopniu utrudniają, jeśli nie uniemożliwiają formalne opuszczenie Kościoła. Zdajemy sobie sprawę, że Kościół, w ramach swojej autonomii, ma prawo do stanowienia wewnętrznych regulacji określających zasady jego funkcjonowania, jednak nowe ustalenia w sprawie apostazji naruszają konstytucyjne prawo obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, do wolności religijnej (art. 53 ust. 1 Konstytucji RP a także art. 18 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz art. 9 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności).

Chcielibyśmy zwrócić uwagę, że według nowych zasad osoba starająca się o formalną apostazję musi między innymi:

- stawić się z dwoma pełnoletnimi świadkami,
- napisać oświadczenie o powodach apostazji,
- być osobą pełnoletnią.

Angażowanie w sprawy światopoglądowe osób trzecich, czy uzasadnianie innej osobie swoich przekonań religijnych, jest w naszym mniemaniu niedopuszczalne w państwie prawa. Jest

również nie wymagane w innych krajach. Dodatkowo nowe przepisy kościelne stwarzają możliwość do odkładania w czasie sformalizowania aktu apostazji. Docierają do nas pierwsze sygnały o poważnych nadużyciach w tej kwestii. Znany jest nam przypadek kobiety, której ksiądz kazał czekać dwa lata. Naszym zdaniem jest to zatrzymywanie członków we wspólnocie religijnej wbrew woli zainteresowanych. Również wymóg pełnoletności jest sprzeczny nie tylko z konstytucją RP, oraz Powszechną Deklaracją Praw Człowieka oraz art. 14 Konwencji Praw Dziecka (Dz. U. 1991 nr 120 poz. 526), ale także praktyką przestrzeganą przez Kościół rzymskokatolicki w innych krajach. Dla przykładu, w Niemczech wyróżnia się trzy etapy apostazji osoby niepełnoletniej:

- 1) poniżej 12 lat – apostazja na wniosek rodziców
- 2) 12-14 lat – apostazja na wniosek rodziców pod warunkiem zgody dziecka
- 3) ponad 14 lat – samodzielna apostazja dziecka.

Uważamy, że Państwo Polskie jest władne zagwarantować przestrzeganie wolności sumienia apostatów. Świadczy o tym uregulowanie tej kwestii w różnych krajach europejskich, w których przedmiotowy problem nie występuje. Formalne wystąpienie z Kościoła rzymskokatolickiego, zwane przezeń „Actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica”, odbywa się tam poprzez wypełnienie formularza i złożenie go urzędnikowi państwowemu, tj. na zasadach analogicznych do rezygnacji z członkostwa w dowolnej organizacji świeckiej (partii politycznej, stowarzyszeniu etc.). Dokument ów jest dla Kościoła rzymskokatolickiego wystarczającym warunkiem dokonania apostazji.

Całkowicie toteż niezrozumiałe jest nieuznawanie apostazji dokonanej poza RP (punkt 16), biorąc pod uwagę, że jedność tegoż Kościoła jest nie tylko jego cechą administracyjną, lecz także artykułem wiary. Na jej mocy, wyrażonej w Symbolu Nicejsko-Konstantynopolitańskim, Kościół uznaje sakrament Chrztu świętego bez względu na jego miejsce. Tym samym jest

oczywiste, że apostazja dokonana w dowolnym kraju powinna obowiązywać na całym świecie.

W tym stanie rzeczy wnosimy o zbadanie zgodności dokumentu „Zasady postępowania w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła” z art. 53 Konstytucji RP. Uważamy także, że konieczne jest zagwarantowanie przestrzegania przez Kościół następujących zasad:

- 1) uznawanie apostazji dokonanej za granicą =,
- 2) uznawanie apostazji bez konieczności uzasadnienia decyzji,
- 3) uznawanie apostazji osób niepełnoletnich na następujących zasadach:
 - a. do 14 lat – na podstawie zgodnej decyzji rodziców (opiekunów prawnych),
 - b. ponad 14 lat – na podstawie własnej decyzji osoby zainteresowanej,
- 4) rozpatrywanie wniosków o apostazję bez zbędnej zwłoki.

Prosimy o obronę naszych praw przez zagwarantowanie przestrzegania powyższych zasad.

Polskie Stowarzyszenie Racjonalistów